

JESTEŚMY

Wrocław
ul. Mennicza 3

teatr@teatrarka.pl
www.teatrarka.pl

Tekst: Anna Paluch
Zdjęcia: Andrzej Nowak, Radosław Sąsiadek
Skład: Dariusz Nowak

JESTEŚMY

Bezpłatna publikacja wydana z okazji Koncertu Kultur w ramach projektu

Jesteś my, czyli rehabilitacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych poprzez sztukę w wymiarze wielokulturowym i międzynarodowym.

Projekt realizowany jest przez Stowarzyszenie Przyjaciół Teatru Arka, dzięki finansowemu wsparciu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich (FIO) oraz Narodowego Centrum Kultury.

KONCERT KULTUR WROCŁAW 2010

Harmider, bieganina. Ktoś komuś daje kuksańca, ktoś inny odkrywa problem ze swoimi butami. Przecież nie będzie grał bos! Godzina do rozpoczęcia Koncertu Kultur. Słychać muzykę, krzyki: „Maciek, weź się do roboty!”.

– A Gosia jest? – dopytuje się reżyser.
– Nie, ale jest Kamila!

Przez scenę przebiega baletnica, obgryza paznokcie.

– Halo! Będzie dobrze! – uspokaja reżyserka.

Zbliża się 11.00. Scena Kameralna Teatru Polskiego we Wrocławiu. Podekscytowany tłum wlewa się na widownię. Sprawni i niepełnosprawni, starsi i młodszy. Pozdrawiają się. Ktoś opowiada, z czego jest zagrożony w szkole, ktoś robi zdjęcia. Integracja rozpoczęta.

Projekt dotyczy konkursu organizowanego w ramach Programu Operacyjnego Funduszu Inicjatyw Obywatelskich (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej). Realizowany jest w formie zintegrowanych działań artystów, naukowców, młodzieży szkolnej i akademickiej. Teatr Arka ma wieloletnie doświadczenie w pracy artystycznej oraz w prowadzeniu warsztatów teatralnych dla młodzieży, osób niepełnosprawnych oraz studentów z Dolnego Śląska i całej Polski. Dlatego też Ministerstwo powierzyło teatrowi odpowiedzialne zadanie kierowania wspomnianym projektem.

Warsztaty teatralne zakończone ośmioma 20 minutowymi przedstawieniami odbywały się 2 godziny tygodniowo. Realizacja zadania przebiegała następująco:

- Rekrutacja – nabór Beneficjentów do projektu od 01.06.2010 do 30.06.2010 r., liczba beneficjentów: 200 osób.
- Realizacja od 01.09.2010 do 31.12.2010 r., liczba Beneficjentów: 4 grupy 25 osobowe, każda prowadzona przez 2 aktorów (każda grupa przygotowała dwa spektakle teatralne).

Ponadto powstała 1 grupa wokalna (8 osób), która przygotowała piosenki żydowskie i chrześcijańskie, które zaprezentowała na koncercie wokalny pokazującym piękno obu kultur w postaci piosenek żydowskich i chrześcijańskich. Tematem warsztatów była kultura żydowska (poznawano legendy, zwyczaje, język historię, muzykę, piosenki i ubiory), podczas których przygotowano 4 spektakle.

Ponadto odbywały się warsztaty teatralne dla grupy teatralnej z Domu Pomocy Społecznej w Miłowicach-Żarach. (Realizacja zadania: od 01.09.2010 do 30.11.2010 r.) Zajęcia

odbywały się 5 godzin miesięcznie w 3 tygodniu miesiąca. Grupa uczestników warsztatów pod kierunkiem Agnieszki Małkowskiej przygotowała 2 przedstawienia, które zaprezentowali na Koncercie Kultur.

Tomasz Żytka podczas warsztatów w WTZ „Ostoja” we Wrocławiu.

Za sceną wszyscy się denerwują. To przecież ważne wydarzenie. Na sukces Koncertu Kultur pracuje cała ekipa techniczna Sceny Kameralnej Teatru Polskiego we Wrocławiu. Obok występujących tym razem nie jako aktorzy, lecz opiekunowie aktorów amatorów - zawodowi aktorzy z Teatru Arka, a nad tym wszystkim czuwa reżyser koncertu i koordynator całego projektu

Kurtyna podnosi się i magia teatru zaczyna działać. To ona sprawi, że wszystko się uda, baletnica zatańczy przepięknie, a aktorzy nie pomylą tekstów, no i... pojawi się ta niewidzialna, ale namacalna nić łącząca tych na scenie z tymi, co na widowni.

SZANSA DLA WSZYSTKICH

Uczestniczki warsztatów teatralnych w Domu Społecznym w Miłowicach

Najtrudniej jest na początku. Ale wiem już, że teatr bardzo pomaga przełamać lody w kontaktach z osobami niepełnosprawnymi. Dzięki teatrowi łatwiej z nimi rozmawiać – opowiada Paweł, który grał w „Stworzeniu świata”, jednym ze spektakli pokazanych 15 grudnia 2010 r. w ramach Koncertu Kultur na Scenie Kameralnej Teatru Polskiego we Wrocławiu. Wydarzenie to było szczególnym świętem teatru, różnorodności i spotkania z drugim człowiekiem.

Koncert zatytułowany „Szansa dla WSZYSTKICH” zorganizował wrocławski Teatr Arka, angażujący w działania teatralne osoby niepełnosprawne i integrujący różne środowiska.

Przypominamy, że spektakle wystawione podczas Koncertu Kultur były efektem warsztatów teatralnych prowadzonych przez aktorów Teatru Arka w ramach projektu

„Jesteś my, czyli rehabilitacja i integracja społeczna osób niepełnosprawnych poprzez sztukę w wymiarze wielokulturowym i międzynarodowym”, a także warsztatów arteterapii prowadzonych zarówno przez Teatr Arka, jak i inne instytucje. Projekt „Jesteś my...” ma na celu stworzenie szerokiej płaszczyzny spotkań z innym człowiekiem, dialogu, integracji i współtworzenia sztuki nie tylko przez osoby niepełnosprawne oraz pełnosprawne, ale także wywodzące się z różnych kultur. W tym roku tematyka spektakli związana była z kulturą żydowską i chrześcijańską.

– Koncert Kultur był próbą zmierzenia się z tematem wielokulturowości – wyjaśnia jego pomysłodawczyni, dyrektorka Teatru Arka, Renata Jasińska.

Projekt „Jesteś my...” realizowany jest dzięki finansowemu wsparciu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich (FIO) oraz Narodowego Centrum Kultury.

INNY – NIE ZNACZY GORSZY

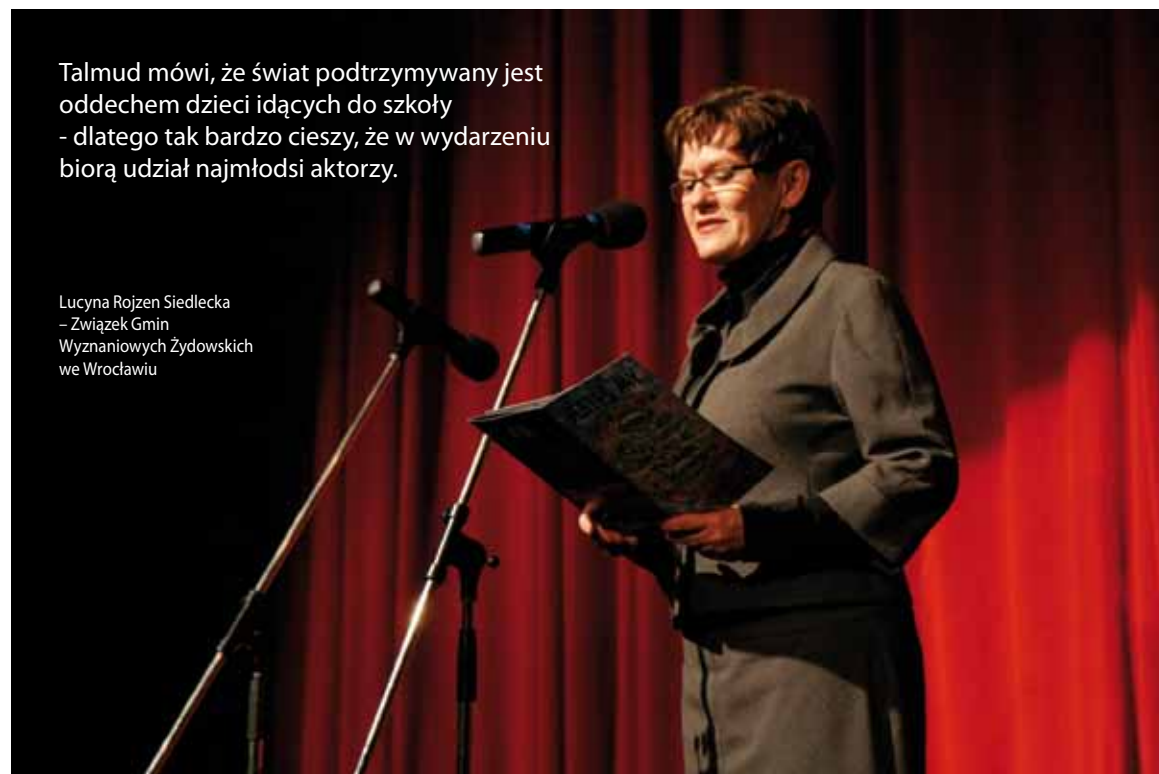
Koncert Kultur uroczyście otworzyli przedstawicielka Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich we Wrocławiu – Lucyna Rojzen-Siedlecka oraz rzecznik prasowy Archidiecezji Wrocławskiej, ksiądz doktor Stanisław Józwiak. Oboje podkreślili, że czują się wyróżnieni i zaszczytni zaproszeniem na to wydarzenie przede wszystkim ze względu na wartości płynące z realizacji projektu. Jedną z najcenniejszych cech działań Teatru Arka jest bowiem to, że jego twórcy widzą świat wielokulturowo, „a w tej chwili jest to jedyna droga do wychowania obywateli Europy otwartych i rozumiejących, że inny to nie znaczy obcy” – podkreśliła Lucyna Rojzen-Siedlecka.

Nie tylko otwartość na wielokulturowość, ale także szacunek do innego, a co za tym idzie – różnorodności postaw i poglądów, warto pogłębiać.

Jak zaznaczył bowiem ksiądz Stanisław Józwiak: „świat stworzony przez Boga jest bogaty człowiekiem, różnym i co do koloru skóry, i co do sposobu myślenia, i co do historii czy oceny rzeczywistości”.

Żyjemy w czasach, kiedy odmienność staje się naszym wspólnym bogactwem i dziedzictwem. To dobrze, że chcemy się poznawać. Natomiast takie wydarzenie jak Koncert Kultur – podkreślił ksiądz dr Stanisław Józwiak – jest okazją do spotkania się z drugim człowiekiem, poznania jego sposobu myślenia, bez względu na to, czy jest on pełnosprawny, czy nie, czy jest Żydem, czy Chrześcijaninem, dzieckiem, czy też dorosłym. Takie wydarzenia pozwalają nam stać się bardziej tolerancyjnymi i bogatszymi w inny sposób patrzenia.

„Talmud mówi, że świat podtrzymywany jest oddechem dzieci idących do szkoły”, dlatego tak bardzo cieszy – zaznaczyła Lucyna Rojzen-Siedlecka – że w wydarzeniu biorą udział najmłodszy aktorzy.

Talmud mówi, że świat podtrzymywany jest oddechem dzieci idących do szkoły - dlatego tak bardzo cieszy, że w wydarzeniu biorą udział najmłodszy aktorzy.

Lucyna Rojzen-Siedlecka
– Związek Gmin
Wyznaniowych Żydowskich
we Wrocławiu

SPOTKANIE Z INNymi

Podczas Koncertu Kultur widzowie zobaczyli kilkanaście spektakli. Z powodu ich różnorodności nie mieli najmniejszych szans, aby się nudzić. Na scenie występowali zarówno profesjonalni aktorzy, jak i amatorzy, dzieci i dorośli, sprawni i niepełnosprawni.

Przykładem takiego współistnienia na scenie jest spektakl „Świątynia” (reżyseria Renata Jasińska). Klaudia Lewandowska, profesjonalna aktorka Teatru Arka, występowała w nim ramię w ramię z niepełnosprawnymi adeptami z Arki:

– Postrzegam ten spektakl jako pewien eksperyment, który polega na ciągłym poszukiwaniu tego, co chce się pokazać, sposobów budowania świątyni...

Spektakl opowiada o losach polskich Żydów, przynależności do danej ziemi, Holokaucie. Widzów poruszyła nie tylko tematyka, ale także gra uzdolnionych niepełnosprawnych aktorów, których emocje odczytać można było z każdego drgnięcia ich twarzy, usłyszeć – w każdym słowie.

„Świątynia. Dybuk – legendy żydowskie”
– Teatr Arka

Z kolei spektakl „Jasełka” (reżyseria Zofia Kośnik) przygotowały w całości dzieci z grupy teatralnej „Nadzieja” z wrocławskiej Placówki Opiekuńczo-Interwencyjnej przy ul. Borowskiej. W wywołaniu aplauzu u publiczności, która włączyła się nawet w śpiewanie kolęd, nie przeszkodziły „Nadziei” ani małe problemy techniczne, ani to, że występowała jako ostatnia.

– Dzieciom taki koncert przynosi wiele radość, ponieważ przeżywają go w szczególny sposób. Również przygotowania do występu wiele ich nauczyły, co mogą teraz pokazać szerszej widowni. Z pewnością cieszą się, że zostały zauważone i docenione. Mimo że są niepełnosprawne, dają z siebie bardzo wiele – z dumą mówi pani Renata, mama dwojga występujących w tym spektaklu dzieci.

Pani Teresa, babcia jednego z młodych aktorów, nie kryła emocji:
– Wszystkie spektakle były tak piękne, że aż się popłakałam.
Ale najbardziej, oczywiście, podobały mi się „Jasełka”.

„Jasełka”
– Nadzieja – grupa teatralna
z Zespołu Placówki
Opiekuńczo-Interwencyjnej,
ul. Borowska we Wrocławiu

W programie znalazły się także przedstawienia w całości przygotowane przez osoby dorosłe, jak np. kabaretowy spektakl w reżyserii Alexandre’a Marquezy’ego, pt. „Tekla – obudź się”. W tym przedstawieniu, inspirowanym dolnośląską bajką „Mostek Czarownicy”, w rolę czarownicy Tekli, Martyńki i czarodziei gubiących okulary wcielił się pacjent z Wojewódzkiego Centrum Psychiatrii Długoterminowej w Stroniu Śląskim. Podczas pełnego dobrego humoru spektaklu widzowie wybuchali co chwila najszerszymi salwami śmiechu i nagrodzili spektakl owacjami.

– Aktorzy bawili się na scenie, co było widać. Bardzo się z tego cieszę – mówi Alexandre Marquezy. – To nie umiejętności artystyczne są ważne, ale ludzie, którzy są sobą. To, że widownia też bardzo dobrze się bawiła, było dla występujących niezwykle motywujące. Żywa reakcja widzów, mimo ogromnego stresu i niepewności, aktorzy wiedzieli, że jest dobrze – dodaje reżyser.

„Tekla – obudź się”
– Pacjenci Wojewódzkiego
Centrum Psychiatrii
Długoterminowej
w Stroniu Śląskim

SPOTKANIE Z INNYMI

Kilka spektakli przygotowała młodzież z gimnazjów, szkół średnich, a także studenci. Takim przedstawieniem było „Stworzenie świata” (reżyseria Klaudia Lewandowska). – Oni są świetną grupą, bardzo zgraną i zdolną. Sami nawet napisali scenariusz. Pomysł wyszedł od nich, widać było, że chcą pracować, więc jestem z nich bardzo zadowolona – opowiada Klaudia Lewandowska.

„Uśmiech Pana Boga”
– Uczniowie ze Szkoły Podstawowej Lauder-Etz Chaim we Wrocławiu

Podczas Koncertu Kultur pokazane zostały spektakle, których twórcy wykorzystywali różne środki wyrazu. W niektórych przedstawieniach ważnym medium było słowo, w innych natomiast ustępowało miejsca muzyce czy ruchowi, jak chociażby w „Drzewie życia” (pantomimie w reżyserii Eweliny Niewiadowskiej) przygotowanym przez

„Przeznaczenie?” – Grupa teatralna „Wstęp wolny”
z Domu Pomocy Społecznej w Miłowicach.

uczniów wrocławskich szkół średnich. Podczas koncertu wokalnego pt. „Piosenki żydowskie i chrześcijańskie” (reżyseria Sylwester Różycki, aranżacja Jacek Zamecki) słowa – zarówno te w języku polskim, jak i hebrajskim – nie byłyby pełne bez muzyki. To ona podkreślała nastrój, charakter i krąg kulturowy, z którego wywodziły się prezentowane utwory. Wynikiem tego był koncert piosenek, które stworzyły wyjątkowy polsko-żydowski kalejdoskop rytmów, melodii i nastrojów.

W niektórych spektaklach muzyka, ruch, taniec współczesny i tradycyjny, żydowski, światło i słowo współistniały na równych prawach. Jednym z nich było przyciągające uwagę przedstawienie pt. „Uśmiech Pana Boga” (reżyseria Sylwester Różycki i Agata Obłąkowska-Woubishet) przygotowane przez dzieci ze Szkoły Podstawowej Lauder-Etz Chaim we Wrocławiu. Wyjątkowość tego spektaklu kryła się z jednej strony w próbie jednoczesnego nawiązania do tradycji i nowoczesności, a z drugiej – pogodzenia starotestamentowej tematyki z humorem i zwyczajną dziecięcą radością.

„Życie jak podróż” – Grupa teatralna „Wstęp wolny”
z Domu Pomocy Społecznej w Miłowicach.

Jedne z najpiękniejszych spektakli przygotowały niepełnosprawne kobiety z grupy „Wstęp Wolny” z Domu Pomocy Społecznej w Miłowicach (podopieczne Stowarzyszenia Przyjaciół Miłowice).

Grupa przygotowała dwa spektakle (oba w reżyserii Agnieszki Małkiewicz). Zarówno „Przeznaczenie?”, jak i „Życie jak podróż” stawiały trudne pytania o ludzki los, śmierć i życie, dobro i zło, a wszystko to za pomocą plastycznych obrazów i barwnych metafor.

– Aktorki, z którymi pracuję traktuję jak partnerki – podkreśla Agnieszka Małkiewicz – nie ma żadnej taryfy ulgowej, nie przyjmuję do wiadomości, że któraś czegoś nie potrafi. Staram się także wykorzystać ich niepełnosprawności w granych przez nie rolach, co sprawia, że są bardziej autentyczne na scenie. Dzięki występom zyskują pewność siebie, czują się wyjątkowe, docenione, świetnie potrafią się zgrać, współpracować. Tworzą dobry zespół.

LEKCJA EMPATII

Nie obyło się bez pewnych problemów. Część niepełnosprawnych dzieci występujących w spektaklu „Jesteś my. Ballada o dłoniach” (reżyseria Tomasz Żytka i Jarosława Makus) rozchorowała się. Tomasz Żytka tłumaczy jednak, że to nie występ na scenie jest najważniejszy, ale praca włożona w jego przygotowanie podczas warsztatów:

– Najważniejsze jest to, co dzieje się w trakcie pracy nad spektaklem. Występ na scenie przed publicznością to tylko mała kropka nad dużym i. Reżyser wymienia też wiele korzyści wynikających z pracy nad przedstawieniem:

– Dzieci, z którymi pracuję, są bardzo ciężko doświadczone przez los. Przygotowanie z nimi spektaklu jest z jednej strony wielkim wyzwaniem, a z drugiej – szczęściem, daje ogromną satysfakcję. Przy pełnosprawnej młodzieży niepełnosprawni bardziej się otwierają i starają. Z kolei pełnosprawną młodzież, przygotowując integracyjny spektakl, uczy się empatii i tej fenomenalnej, genialnej wrażliwości, którą niepełnosprawni posiadają. Z takiego spektaklu płyną też korzyści dla widzów, którzy poszerzają swoje horyzonty umysłowe, wyostrzają empatię i próg wrażliwości nie tylko na sztukę, ale przede wszystkim na drugiego człowieka, na inną kulturę. Równie ważne jest uzyskanie dystansu i obiektywizmu w ocenianiu otaczającego świata

„Jesteś my. Ballada o dłoniach”

WSZYSCY JESTEŚMY INNI

Taka opinia się powtarza. Większość moich rozmówców podkreśla, że nie tylko niepełnosprawni czerpią korzyści ze spektakli integracyjnych. Wiele od nich uczą się także ich pełnosprawni koledzy. Ważne jest także oddziaływanie tej sztuki na widzów.

Spotykając – choćby w takim miejscu jak teatr – innego człowieka, można nie tylko próbować go zrozumieć, ale i wiele nauczyć się od niego, a przede wszystkim zbudować bliskość.

Paweł, który gra w „Stworzeniu świata” przyznał: – Jako widz uczestniczyłem właściwie tylko w połowie Koncertu, bo wcześniej stresowaliśmy się naszym występem.

Myślę, że te dwie kultury, chrześcijańska i żydowska, zderzono w spektaklach w bardzo ciekawy sposób. Ważne jest też, że dzięki nim widownia dostrzegła, że dla osób niepełnosprawnych teatr jest bardzo ważny i że one też potrafią tworzyć sztukę.

Koncert Kultur nie był wydarzeniem zamkniętym tylko dla czynnie biorących w nim udział osób. Drzwi do teatru były otwarte, a wstęp darmowy. Z możliwości współuczestnictwa w wydarzeniu skorzystał także pan Jacek, życzliwy obserwator działań Teatru Arka. Kiedy tylko usłyszał, że organizowany jest Koncert Kultur, wiedział, że musi się tu pojawić. – Uważam, że Koncert jest fantastyczny – zachwyca się pan Jacek – to są wspaniałe, wzruszające przedstawienia. Nie ma różnicy między teatrem osób pełnosprawnych i niepełnosprawnych.

Każde przedstawienie działa na psychikę widza wielowymiarowo. Mam nadzieję, że te spektakle trochę uwrażliwią widzów i sprawią, że będą normalnie postrzegać ludzi niepełnosprawnych, nie jako osoby, które są gdzieś z boku, tylko jako naszych sąsiadów, przyjaciół, zwykłych ludzi, którzy tak samo angażują się w życie społeczne, jak tak zwani ludzie zdrowi. W Koncercie Kultur najcenniejsze jest to, że dał różnym ludziom możliwość spotkania się: aktorom z widzami, młodszym ze starszymi, pełnosprawnym z niepełnosprawnymi, Chrześcijanom z Żydami. Magia teatru sprawiła, że mogli poznać się, zrozumieć różnice między sobą, ale również dostrzec podobieństwa i dzięki temu budować wzajemny szacunek.

„Drzewo życia”
– Uczniowie szkół średnich we Wrocławiu

„Piosenki Żydowskie i chrześcijańskie”

Sponsorzy główni:

**NARODOWE
CENTRUM
KULTURY**

Sponsorzy:

InsERT

Patroni medialni:

Radio **Rodzina**

